

177

4115

L 225,

F. Lorenz

Q. D. B. V.

DECALOGUS

ex

Fundamento Accentuum

rite examinatus,

Quem

Assistente Divina gratia

&

Inclyta Facultate Philosophica

concedente

Die 19. Octobr. M. D. CCI.

Eruditæ Φιλολογου̐ντων disquisitioni
subjicient

M. FRIDERICUS DASDORFF,

Reichenb. Varisc.

&

GEORGIUS CHRISTIANUS BUSCH,

Lüneburgensis.

LIPSIAE,

Literis GÖZIANIS.

3

DECALOGUS

Fundamento Aconcentum

Militem D. m. s. m.

Enim dicitur in dispositioni

MFRIDRICHUS D. ADOLF.

Reichsb. Vanc.

GEORGII CHRISTIANI BRESII

Liturgica

1712

1712

ו

PRÆFAMEN.

Erissimum Cassiodori assertum; quod lib. i. instit. divi. lect. assert, posituras seu puncta esse quasi vias sensuum luminaque dictionum, quæ lectores ita dociles redderent, tanquam si clarissimis expositoribus imbuerentur, accentibus omni jure competere, quis negabit?

Unusquisque enim, qui sacras pandectas interpretari aggreditur divina hac doctrina imbutus sane agnoscer, maximam utilitatem imo ingens lumen accentuum cognitionem ipsi præbere. Quem sensum, quam vocum structuram verborum cumulus dabit, si hoc fundamentum plane negligitur? O jucundum itaque ac utile studium! O summis laudibus dignos istius æstimatores. Vos verò, qui literarum sacrarum basin hanc rejicitis & pedibus quasi conculcatis, quid est, quod vos movet, an ignota vobis singularis æstimatio, qua veteres pariter ac recentiores studium hoc amplexi sunt? Inspecite Rabinorum libros, & invenietis sententiæ hujus veritatem. In medium prodeat Rabbi Calonymus, cujus verba vos certe refutant: Sic enim in libro suo de accentibus ait: **הטעמים הנראים הכרחיים להכנת הכתובים לקוראים כאלוהיו טרברים פנים בפניהם:** h. e. accentus sunt necessarii ad

A

in-

intelligentiam scripturæ sacræ lectoribus, ac si loquerentur à facie ad faciem. Agnovit etiam hoc Rabbi Aben-Esra, qui in libro מאותו fol. 199. ita scribit: כל פרוש שאינו על דרך הטעמים לא תאכרו לו ולית תשמע אליו
h. e. omnis expositio, quæ non fuerit secundum rationem accentuum, ne acquiescito ei, nec audias eam. Autor tractatus illius qui est circa Masoram finalem Bibliorum majorum tale etiam testimonium de accentibus perhibet: על ידי הנקוד הגניגנות נרע פסוק הטעמים ופטר הפסוקים והמלות: ope punctorum & accentuum scimus distinctionem sensuum vel sententiarum, & interpretationem versuum & dictionum singularum: hinc dicunt Rabbini התכה בלא טעמה היתה בלא עטרה: dictio sine accentu est sicut Rex sine coronâ. Plura testimonia apprehendimus in Thes. Buxtorff. P. Gramm. p. 599. it. in Wasm. Vindiciis Part. II. c. II. p. 324. it. in Buxt. F. Tract. de Punctorum origine & antiquitate, P. I. p. 258. Patet itaque, quam recte fecerint ii, qui sacrum codicem in lingua authentica emisissent & interfectiones per accentus, maximam partem omiserunt, quod exemplaria non prorsus ignota testantur. Et tuo iudicio B. L. relinquimus, quam multi sint, qui pro suo cerebro novas confecerunt, & hodie adhuc versiones conficiunt, quæ tamen minus perfectæ nominari queunt, dum in illis respectus ad accentus ferme nullus habetur. Deprædicandum verò eorum institutum est, qui doctrinam hanc illustriorem reddere omni studio contenderunt, quibus annumerari etiam meretur Clarissimus Dominus Weïmarus, Cognatus noster atque Præceptor in cineribus quoque colendus, & cujus beatæ memoriæ hanc nostram dissertationem in perpetuam recordationis tesseram dicavimus. Huic Viro orbis Philogorum eruditus permultum debet, dum in doctrina sua accentuationis Hebrææ ingens lumen ipsis accendit. Et per

per Dei gratiam etiam usque ad hodiernum diem nobis non desunt, qui in hoc studiorum genere excellunt. Cum igitur tanta sit hujus doctrinæ necessitas, ita, ut absque illa ne ullus quidem sacrarum literarum interpretis nomen obtinere possit, merito summe necessarium erit, ut ille, qui decem Decalogi verba rectè secare cupit, istam quàm maximè calleat. Duplicatio enim accentuum imperito tantam difficultatem affert, ut quodnam sit primum, quodnam alterum præceptum, & quomodo unum ab altero sit separandum, vix ignoret, cum tamen mirabili harmonia à perito conspiciantur. Quapropter dum maximi momenti res est, operæ pretium esse judicavimus, paulo penitius istam pensitare, non obstante, quod nonnulli jamjam in illam inquisiverint, & sententiam suam publico quoque communicaverint. Multa enim notatu digna, ut B.L. ipse perspiciet, adhuc supersunt, quæ propter hujus doctrinæ obscuritatem ab aliis plane non observata, ab aliis verò minus rectè sunt exposita. Itaque nobis licebit pro virium modulo observationes nostras superaddere, hasque Philogorum Examine, qua par est observantia subijcere, præsertim cum hodiernis temporibus majori perspicuitate arcanum hoc inspicere possimus. Tale verò propositum nobis est, ut hanc nostram dissertationem in duas quasi sectiones dividamus, quarum prima causam duplicis Accentuationis decalogi, veramque ejus divisionem ex firmo accentuum fundamento petendam sistit, altera verò destructionem falsorum præsuppositorum, quæ prohibent, quo minus rectè decalogus dividatur, continet.

Tu autem sancte Spiritus, adspira nostris conatibus,
ut illud, quod in tuo nomine incepimus, feliciter absolvamus.

Sectio prima.

§. 1.

De Decalogo in genere.

Cum itaque de duplici, quæ in decalogo occurrit, Accentuatione jam agere nobis propositum sit, inutile arbitramur, (quia res omnibus nota videtur, nostrique instituti ratio hæud patitur,) pluribus de *ὀνοματολογία* decalogi disserere. Qui autem aliquid hac de re legere cupit, adeat præter Lexica Etymologica Dannhaueri Collegium Decalographicum Disp. 1. de Decal. in genere p. 10. Bohl. diff. de duplici accent. in dec. P. 1. C. 1. Multo minus numerum denarium adfruere necessarium ducimus, cum sacra Scriptura ipsa contrariæ sententiæ advesetur Exod. 34. v. 28. Deut. 4. v. 13. c. 10. v. 4. Inprimis quia nullus fere inter hostes reperiatur, qui numerum hunc denegaret. Mytheria circa causam hujus numeri incerta sunt. Quis enim decem membra principalia in homine, cor, aures, os, cerebrum, manus, jecur, circumcisionem, pedes, oculos, renes, huic numero causam præbuisse crederet. Illud, quod Philo putat, numerum hunc omnium perfectissimum esse, videtur verosimilius. Vid. Buxt. Diff. de Decal. §. 45.

§. 2.

De causa duplicis Accentuationis.

In causam duplicatorum Accentuum non immerito inquirimus, licet multi ex Rabbiniis hanc propter ignorantiam non adduxerint. Alii, ut Martinus Frostius, respiciunt ad specialem locum, & alias in sacra Scriptura non occurrentem anomaliam. Sed commiserationem certe meretur horum viro- rum in hoc studio ignorantia. DEO T. O. M. sit laus & gloria, qui viam nobis ostendit, ut majori certitudine hac de re judicare possimus. Agnoscimus nullum alium, quam Spiritum sanctum hujus duplicationis Autorem, qui unum quodque præceptum, singulosque versus certo numero accentuum & distincto ordine designare voluit, ut enim singulum præceptum

ptum ab altero, unusque ab altero versus eo rectius distingua-
tur, duplex illa Accentuatio adposita est, una ad præceptum,
altera ad versus habens respectum. Quod paulo post pluri-
bus ostendemus.

§. 3.

De regulis non nullis Universalibus.

Ut autem eo melius vera Decalogi divisio innotescat, regulas
quasdam universales omnia præcepta respicientes nobis hic tra-
dere placet. 1.) Duplex tantum accentuationis prosaica datur
sequela in Decalogo, prima verbum, altera præceptum spectans.
2.) Accentus, qui sunt territoriales extra Decalogum, etiam
territorium suum obtinent in Decalogo. 3.) Unus idemque
Accentus, sive sit distinctivus, sive conjunctivus, si sub una ea-
demque voce bis est ponendus, semel tantum exprimitur, du-
plicem tamen habet respectum. 4.) Nullus Accentus præ-
cepti subdistinctivus silluko vel etiam subdistinctivo versus sti-
patus præceptum absolvit. *Sicut Rbbia Exod. 20, 3. Dev. 5, 7 in vo-
ce יְהוָה.* 5.) Omnis Sillucus præceptivus, (vel $\bar{\text{e}}$ ejus
vicem gerens *sicuti in præcepto IX. Exod. 20, 14. Dev. 5, 18.*) sive
solitarius *uti Exod. 20, 6. 7. 11. 12. 14. it. Dev. 5, 10. 11. 15. 16. 17. 18.*
in præcepto I. II. III. IV. VIII. IX. & X. (duplicem tamen respec-
tum involvens) sive alio versiculi accentu conjunctus, *ut Exod.*
20, 13. Dev. 5, 17. in præc. V. VI. & VII. præceptum absolvit, at-
que finem ipsi imponit.

§. 4.

De Divisione Decalogi in duas tabulas.

Decem vero præcepta duas continere tabulas evincit ipsa
scriptura. v. Exod. 31. v. 18. c. 34. v. 1. 4. Dev. 5. 22. c. X. 1. 3. 2. Pa-
ral. V. 10. Primam tabulam comprehendere tria præcepta, se-
cundam verò septem includere, sunt nonnulli, qui negant, sed
absque fundamento & rationibus. Nos verò hanc divisionem,
ut veram retinemus, quam etiam B. Lutherus approbat, &
Nostrates cum ipso ad unum prope omnes. Imo hæc distri-
butio

butio in cana antiquitate suos jam agnovit Autores, quod testantur Clemens Alexandrinus l. 6. *ερωματεων*. Augustinus Tom. I. operum. fol. 87. Isidorus Gloss. super Exod. C. 20. Causa, quæ nos urget, est quoniam dilectio erga Deum, de qua agitur in prima tabula, & charitas erga proximum, de qua in secunda tabula, necessario volunt, ut prior includat tria, posterior verò septem præcepta. Aspicias enim quæso tabulam primam & judicium adhibe, num in illa verbum dicatur, quod proximum respicere possit; aggredere quoque alteram tabulam, & inuenies, de dilectione Dei haud sermonem esse. Duplex autem officium sive dilectionem hominis his tabulis contineri ipse Christus testatur Matth. 22. v. 37. Marc. 17. v. 30. Luc. 20. v. 27. Idem etiam confirmant Hebraei interpretes, dum prioris tabulæ præcepta esse de iis asserunt, quæ בין אדם למקום inter hominem & Deum, posterioris verò de iis, quæ בין אדם לחבירו inter hominem & socium sive proximum suum sunt. Abarbanel fol. 172. col. 3. vocat præcepta primæ tabulæ רבורים אלהים præcepta divina & secundæ tabulæ רבורים אנשים humana vid. Buxt. c. l.

§. 5.

De Præcepto Primo.

Quod itaque primam tabulam attinet, ordine procedamus necesse est, initium faciendo à primo præcepto, quod interdictum de non habendis diis alienis & de non faciendis nec colendis sculptilibus continet. Ut autem vera accentuum consecutio eo facilius pateat, verba ipsius Textus hic adscribere non inutile arbitramur. Ostendemus autem in uno quoque præcepto dictamen Grammaticum & Logicum. Verba Primi Præcepti & quidem quoad versum, sic leguntur in Exodo

אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ | מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם | מִבְּרֵית עֲבָדִים | לֹא יִהְיֶה לְךָ | אֱלֹהִים אֲחֵרִים | עַל-פְּנֵי | לֹא-תַעֲשֶׂה

דָּן פְּסָל וְכֹל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמֶּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ
 מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם
 וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי־אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל־קָנָא פְּקֹד עוֹן אֲבוֹת
 עַל־בְּנֵים עַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־רִבְעֵים לִשְׁנָאִי וְעָשָׂה חֶסֶד
 לְאֱלֹפִים לְאַהֲבֵי וְלִשְׁמְרֵי מִצְוֹתַי:

Quoad Præceptum verò hoc modo distingvuntur.

אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרֵית
 עֲבָדִים לֹא יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פְּנֵי לֹא
 תַעֲשֶׂה לְךָ פְּסָל וְכֹל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמֶּעַל וְאֲשֶׁר
 בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה
 לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי־אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל־קָנָא פְּקֹד
 עוֹן אֲבוֹת עַל־בְּנֵים עַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־רִבְעֵים לִשְׁנָאִי וְעָשָׂה
 חֶסֶד לְאֱלֹפִים לְאַהֲבֵי וְלִשְׁמְרֵי מִצְוֹתַי:

Tale ergo dictamen, talis sequela accentuum in hoc præcepto obtinet, quæ omnino vera est; nec aliam admittere potest. Deuteronomii verba hic non opus est, ut subscribamus, cum ferè eadem literæ eademque puncta sint; & per consequens eadem accentuatio inveniatur. Quæris autem, ubi nam finis hujus præcepti sit? Resp. Post vocem מִצְוֹתַי præceptum

ceptum hoc determinari evincit (1.) Silluk iste, qui huic voci est adpositus. Bohlius aliique ex hoc fundamento tale formant argumentum: Ubicunque est Silluk purus, ibi est præceptum absolutum, atqui post vocem מצוה inveniatur talis, E. Sed minus valida est hæc argumentatio, nam licet concedamus de secundo, tertio & quarto præcepto, tamen contrariantur, ut ipse Bohlius perspexit, præceptum quintum, sextum & septimum, quorum finem Sillukus determinat, qui tamen minime purus dici queat. Nos itaque melioris probationis ergo tali argumento utimur: ubicunque datur Sillukus præceptivus vel ejus vicem gerens, seu solitarius, seu alio versiculi accentu conjunctus, ibi præceptum est absolutum, atqui post vocem מצוה datur Sillukus præceptivus. E. hic est præceptum absolutum. Majoris evidentia patet, quia in nullo præcepto datur contrarium. Minor etiam vero nititur fundamento, nam sillukum hunc præceptivum quoque esse, evincit sequela accentuum, quæ omnino hunc in fine desiderat. (II.) Probari hoc potest (etiamsi secundarium tantum locum huic argumento tribuamus) ex adposito caractere minuscule ם, qui ut alias sectiones minores distingvit, ita & hic tam in Exodo quam Deuteronomio præceptum primum ab altero dividit. Denotat vero character iste ם סתומ, sicut alias פ פתוחum apertum significat, vide diversas Rabbiorum sententias de his literis in Buxt. Tr. de Abbrev. sub Abbrev. פ^א p. m. 140. Patet ergo, ubicunque silluk præceptivus & character minuscule ם locum inveniat, ibi esse finem præcepti. His præsuppositis progrediendum nunc est ad alia, quæ circa hoc præceptum observatu digna sunt. Notamus itaque (1.) quod vox יורה unico tantum accentu nempe Munach scribatur; quid enim opus est, ut duplicatum accentum habeat, cum unicus sufficiat, qui utrique Domino (Athnacho nempe & Sakephcatono) servire possit. (2.) Particula םל v. 3. & v. 4. Unico

Unico tantum venit accentu; ratio est manifesta, quia enim respectu versiculi lineola Maccaph interposita est, ideo לא hoc respectu non accipit accentum. Consecutio verò præcepti non admittit Maccaph, ideo accentus locum invenit nempe ׀ servus Domini ׀ juxta B. Weimari Accent. Hebr. p. 4. Hic tamen Munach in Targum non est adpositus, & quidem recte, quia tantum hoc accentus versiculares habet. (3.) Notandum in voce יהיה v. 2. requiri juxta versum ׀, sed quia nulla syllaba intercedit, tunc accentus - in ׀ pro servo accipit; juxta p. 38. in Weim. lib. Cit. (4.) Inveniuntur sub litera ׀ in פני duæ vocales nempe ׀ & - & quidem propter duplicem accentuum consecutionem. Nam Imperator versiculi ׀ maximam pausam constituens requirit vocalem longam nempe ׀, præceptivus verò Rbbia ut dux contentus est patach ordinario. (5.) Merito inquiritur, cur post vocem תעברם ad ועל רבעים simplices reperiantur accentus, cum tamen à diversis dominis dependeant, nempe Silluko versiculari & Athnacho præceptivo in voce לשנא. Sed respondemus, causam hujus consecutionis in propatulo esse, cum Silluki & Athnachi ditio unos eosdemque hic loci requirat Reges & Duces, unde etiam, quia hæc ditio non ulterius se extendit, in voce תעברם iterum diversi inveniuntur accentus, qui diversam suam consecutionem quoque continuant. (6.) Vitiosum plane videretur, duos Athnachim in unico versu stare; Confirmante hoc Masora finalis dicit אתנחות בבסוק אחר h. e. nunquam duo Athnachi in uno versu conveniunt. Absit verò, ut hoc dicamus, ut potius quam rectissime in hoc versu duos Athnachim sub duplici tamen respectu locum habere asseramus: Athnachen enim ille, qui voci תעברם subscriptus est, respicit versiculum, & maximam in hoc versu post Sillukum distinctionem facit; qui autem in voce לשנא conspicitur præcepti maximam post Silluki sectionem ostendit. (7.) Cur in

B

voci-

vocibus ולשמרי מצותי לאחזכי non geminati accentus legantur, iterum patet, quia Sylluk præceptivus & versicularis eandem accentuum consecutionem obtinent.

§. 6.

De secundo Præcepto.

Postquam igitur, quæ ad præceptum primum notanda fuerunt, consideravimus, proximum nunc est, ut solliciti simus de secundo. Huic autem non ita diu immorabimur, cum paululum spiret anomalix. Inspiciamus ipsum Textum, hisce verbis in sacro codice expressum, quoad versum & præceptum simul accentuatum.

לָא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּאָה ||| כִּי לֹא יִנְקֶה יְהוָה |||
אֶת־אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שֵׁמִי לְשׁוּאָה: |||

Queritur hic in primis, cur simplex accentuum consecutio inveniatur in hoc præcepto, cum in reliquis præceptis contrarium videatur, sed scias, semper ubi terminus versiculi cum præcepti Termino simul coincidit simplicem requiri accentuationem, quod hic etiam procedit. Nam hi accentus habent duplicem respectum, partim ad versum partim ad præceptum. Silluk enim & Athnach eundem in versiculo obtinent locum, quem habent, Silluk & Athnach præcepti. Minime itaque opus fuit, ut iidem accentus bis subscriberentur. Hinc facile patet, ubi terminus præcepti hujus sit constituendus, cum Silluk præcepti absolutus & adjectus character פ illud ostendant.

§. 7.

De Præcepto tertio.

Versu octavo & sequentibus continetur præceptum tertium, cujus Dictamen Grammaticum & logicum tam quoad Versum tam quoad præceptum hic ostendendum est.

Quoad

Quoad versum.

זְכוֹר | אֶת-יְוֹם | הַשַּׁבָּת | לְקֹדְשׁוֹ: ||| שֵׁשֶׁת יָמִים | תַּעֲבֹד ||| וַעֲשִׂיתָ
 כָּל-מְלֹאכֶתְךָ: ||| וְיוֹם | הַשְּׁבִיעִי ||| שַׁבָּת | לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ ||| לֹא-
 תַעֲשֶׂה | כָּל-עֲלֹאכָה | אֹתָהּ וּבִנְךָ-וּבִתֶּךָ ||| עֲבָדְךָ וְאִמְתֶּךָ |
 וּבַהֲמֹתֶךָ ||| וְגֵרְךָ | אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: ||| כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים | עָשָׂה
 יְהוָה ||| אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ ||| אֶת-יְוֹם | וְאֶת-
 בַּל-אֲשֶׁר-כָּבֹם ||| וַיִּנַּח | כְּיוֹם | הַשְּׁבִיעִי ||| עַל-כֵּן ||| בֵּרַךְ
 יְהוָה | אֶת-יְוֹם | הַשַּׁבָּת | וַיְקַדְּשֵׁהוּ: |||

Quoad præceptum.

זְכוֹר | אֶת-יְוֹם | הַשַּׁבָּת | לְקֹדְשׁוֹ ||| שֵׁשֶׁת יָמִים | תַּעֲבֹד ||| וַעֲשִׂיתָ
 כָּל-מְלֹאכֶתְךָ ||| וְיוֹם | הַשְּׁבִיעִי ||| שַׁבָּת | לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ ||| לֹא
 תַעֲשֶׂה | כָּל-מְלֹאכָה ||| אֹתָהּ וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ | עֲבָדְךָ וְאִמְתֶּךָ וּבַהֲמֹתֶיךָ |||
 וְגֵרְךָ | אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ ||| כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים | עָשָׂה יְהוָה ||| אֶת-הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת-הָאָרֶץ ||| אֶת-יְוֹם | וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-כָּבֹם ||| וַיִּנַּח
 כְּיוֹם | הַשְּׁבִיעִי ||| עַל-כֵּן ||| בֵּרַךְ יְהוָה | אֶת-יְוֹם | הַשַּׁבָּת |||
 וַיְקַדְּשֵׁהוּ: |||

His verbis conceptum legitur præceptum tertium in Exodo.
 In Deuteronomio voces non nullæ adduntur, imo etiam versus

ultimus hujus præcepti plane alia verba continet, ac in Exod o
expressa leguntur. Quoniam itaque Deuteronomii quoque ve-
ba inspicere nostrum institutum desiderat, illa hic consignare
& singulos versus considerare necessarium arbitramur.

Quoad versus.

שְׁמֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת | לְקַדְּשׁוֹ | כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ||||
שֵׁשֶׁת יָמִים | תַּעֲבֹד | וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלַכְתְּךָ: ||| וְיוֹם הַשְּׂבִיעִי
שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ ||| לֹא תַעֲשֶׂה | כָּל-מְלֵאכָה | אֹתָהּ | וּבִנְךָ | וּבִתְךָ |
וְעַבְדְּךָ | וְאִמְתְּךָ | וְשׂוֹרְךָ | וְחֹמְרְךָ | וְכָל-בְּהֵמְתְּךָ ||| וְגֵרְךָ | אֲשֶׁר
בְּשַׁעְרֶיךָ ||| לְמַעַן יִנַּח עַבְדְּךָ | וְאִמְתְּךָ | כָּמוֹךָ: ||| וְזָכַרְתָּ | כִּי-עַבְדְּךָ
הָיִיתָ | בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם ||| וַיֹּצֵאֲךָ | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | מִמִּשְׁם ||| כִּי-
חֻקָּה | וּבְזֶרַע נְטוּיָה ||| עַל-כֵּן | צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | לַעֲשׂוֹת |
אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת: ||||

Quoad Præceptum.

שְׁמֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת | לְקַדְּשׁוֹ | כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ||||
שֵׁשֶׁת יָמִים | תַּעֲבֹד | וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלַכְתְּךָ ||| וְיוֹם
הַשְּׂבִיעִי

וְשִׁבְעִי | שֶׁבַת | לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ | לֹא תַעֲשֶׂה | כָּל־מְלֹאכָה |
 אֲתָה | וּבִנְךָ וּבִתְךָ | וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ | וְשׂוֹרְךָ וְחֹמְרְךָ | וְכָל־
 בְּהֵמְתְּךָ | וְגֵרְךָ | אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ | לִמְעַן | יִנְּוּחַ | עַבְדְּךָ וְאֵתְךָ |
 כַּמִּוֶּךְ | יְיָ | זְכוּרָתְךָ | כִּי עֲבַדְתָּ | הַיִּיתָ | כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם | וַיֹּצֵאֲךָ |
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | מִמִּצְרַיִם | בְּיַד חֲזָקָה | וּבְזֵרַע נְטוּיָה |
 עַל־כֵּן | צִוְּתָהּ | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | לַעֲשׂוֹת | אֶת־יְוֹם הַשַּׁבָּת |

Pro voce זְכוּרָתְךָ in Exodo שְׂמֹר in Devtoronomio positum videmus, it. in fine hujus versus Devteronomii nonnulla verba addita sunt, quæ in Exodo non leguntur. sed notamus hic in genere assertum, quod Salomo Ben Melech in Commentario suo in Genesin apposuit וּבְשִׁנְיַת הַדְּבָרִים יֵשׁ בָּהֶם שְׁנֵי מִלּוֹת אֲבָל הַטַּעַם אֶחָד כִּי כֵן מִנְהַג הַכְּתוּב בְּשִׁנְיַת הַדְּבָרִים שׂוֹמֵר הַטַּעַמִּים אֲבָל לֹא הַמִּלּוֹת כִּי גַם בְּעִשְׂרֵי הַדְּבָרִים שֶׁהֵם עֵקֶר הַתּוֹרָה שְׁנֵי בָהֶם בְּמִקְוִימוֹת הַמִּלּוֹת אֲבָל הַטַּעַם אֶחָד

Et mutationem verborum quod attinet, est quidem in illis mutatio vocum, sed sensus manet unus; Nam sic est mos Scripturæ, in mutatione verborum; servat nempe sensum, non autem voces, quemadmodum etiam in decalogo, qui

qui est fundamentum legis, mutat in quibusdam locis, voces, sed sensus est unus. Licet enim in Deuteronomio addantur voces, in Exodo non expressæ, unum idemque tamen in utroque loco præcipitur. Munach iste voci שמור subscriptus haud conjunctivus habetur מִשְׁמֹרֶת אֲתָּא in אֲתָּא, sed distinguit vocem hanc à præcedente. א Autem servit מִשְׁמֹרֶת Kadma in מִשְׁמֹרֶת atque hic alias Gereschi servus hoc loco subdistinctivus est, juxta Weim. l. c. p. 74. Vox מִשְׁמֹרֶת juxta quosdam codices, Nisselii, Buxtorffii, Erfurtensis uno tantum accentu nempe Merca insignita est qui מִשְׁמֹרֶת Tiphchæ & Munacho vocis מִשְׁמֹרֶת servire potest. Sed sunt alii v. g. Varenius, Athias, Clodius, Jablonski, adjunctes Mercæ servum Munachum, ipsi Munach vocis מִשְׁמֹרֶת servientem. Utraque consecutio suo nititur fundamento, & minus rejici potest. Vid. Weimar. Accent. Hebra. p. 63. Versus 13. in Deuteronomio coincidit cum nono Exodi, ideoque non opus est ut huic diu immoremur. Accentus, qui in voce מִשְׁמֹרֶת invenitur, minus recte pro Paschta duplicato habetur, sed propter diversos Dominos in voce antecedente etiam hic dantur diversi servi, unus Paschta מִשְׁמֹרֶת Sakephkatno serviens, alter kadma qui Gerescho famulatur. Causa cur vox מִשְׁמֹרֶת unico veniat accentu, facile ostendi potest, quia accentus hujus vocis utrisque Domino Tiphchæ & Athnacho servitium suum præstare potest. Quæritur autem, cur in Deuteronomio versus hujus posterius usque ad vocem מִשְׁמֹרֶת hemistichium tantum simplicibus gaudeat accentibus. Resp. Id evenit, quia Silluk versus & Athnach præcepti eosdem obtinet Reges & duces, unde haud opus fuit duplices accentus adjicere. Versus ultimus hujus præcepti plane aliis verbis legitur in Exodo, quam in Deuteronomio. Exodi verba quod attinet, unicuique voci tantum unicus accentus adpositus est, ratio hæc est, quia Silluk & Athnach præcepti in hoc versu latent, qui eandem cum Silluko & Athnacho versiculari hic loci consecutionem accentuum

um obtinent. Contra in Deuteronomio duplex adest accentuatio usque ad vocem נטויה *cujus causa est Athnach versiculi, qui plane aliam ditionem ac Sakephkaton præcepti obtinet.* Cum verò Sillukus præceptivus & versicularis eisdem Reges, ducesque consequantur, facile conjici potest, cur in fine iterum detur simplex accentuatio. Sed objicere aliquis adhuc posset contra prius nostrum assertum duplicem accentuationem huic versui quoad partem tribuens, voces וּבֹרַע בְּאֶרֶץ Enim vero Resp. dicendo, simplices istis vocibus adpositos accentus pro geminationis stare, quod perspicitur potest, ex legitima accentuum consecutione. Superest adhuc, ut etiam finem hujus præcepti ostendamus. Hanc indicat Silluk præcepti voci השבת adpositus. Ille enim simul versum & præceptum claudit, quod patet ex justa accentuum sequela. Insuper etiam additus character minusculus ם, qui ut in ceteris præceptis, ita etiam in hoc finem confirmat. Absoluto igitur præcepto tertio etiam finis tabulæ primæ adest, quæ nempe tribus prioribus absolvitur præceptis. Nunc bono ordine consideranda venit tabula secunda, septem adhuc continens præcepta.

§. 8.

De Præcepto quarto.

Primo loco in altera tabula ostendimus præceptum quartum, cujus dictamen Grammaticum & logicum iterum Benevolo Lectori communicaturi sumus.

כְּבֹרֵאתְ אֱמִידָ וְאֶת־אֱמִידָ || לִשְׁעוֹ || יִאֲרִכּוּן יִמֵּיךָ || עַל הַאֲרָמָה ||
 אֲשֶׁר־יִתְחַזַּק אֱלֹהֶיךָ כִּתְּנוּ לְךָ: ||

Tafel

Tale dictamen talisque sequela accentuum in Exodo conspicitur. In Deuteronomio hoc præceptum iterum cum additamento non nullarum vocum compareret, propter quod etiam ordo accentuum aliquantum mutatur. Sed non possumus non hic citare verba ista ex Salomon Ben Melech, quæ supra notavimus in præcepto tertio. Quamvis enim Textus in Deuteronomio parum mutatus sit, tamen idem manet præcepti sensus, & in Exodo quoque datur legitima accentuum consecutio. Superfluum putamus Textum e Deuteronomio hic subscribere, cum accentus ibi nihil spirent anomaliam. Quæstio autem hic movetur, cur in hoc præcepto tam Deuter. quam Exod. simplex conspiciatur accentuatio. Resp. Ex antea dictis satis satisque patet, cur hoc obringat, nempe terminus præcepti cum termino versiculi absolvitur, ideoque requirit Silluk præcepti eosdem cum Silluko versus accentus. Sed dicis, vox *הוארמה* duplicatis accentibus insignita est. Resp. Munach hic in voce *הוארמה* nihil distinguit aut copulat, sed tantum pro Methego primario substitutus est, juxta p. 96. in Weimar. Item duplicatus paschta *למען* non pro diversis accentibus habetur, sed utrique ut unus idemque accentus considerantur. Notandum autem hic accentum in voce *על* qui figuram *מפּאָך* præ se ferre videtur haud talem esse, sed pro Jethib rectè haberi, quia ante vocalem vocis suæ locatur. Vid. Weimar. p. 5. Sed investigandus etiam à nobis finis hujus præcepti, de eo vero non debemus esse dubii, nam Sillukus purus nullo alio subdistinctivo præcepti accentu stipatus, itemque Parascha *סְתוּמָה* post vocem *לך* istum sufficienter ostendunt.

S. 9.

De Præcepto V. VI. VII. & VIII.

Placet nobis quatuor sequentia præcepta uno comprehendere paragrapho, quia brevia valde sunt, & uno magno continentur versu, quod patet ex eo, quia ter Sillukus impurus apparet priusquam purus adpositus est. Prius itaque dictamen gram-

Grammaticum & Logicum horum præceptorum more, con-
fucto indicare volumus.

Quoad versum

לא תרצח | לא תנאף | לא תגנב | לא תענה ברעך | ער שקר :

Quoad Præceptum.

לא תרצח | לא תנאף | לא תגנב | לא תענה ברעך | ער שקר :

In Devteromio plane eadem verba apparent, nisi quod pro שקר hic שוא appositum videamus. Non immerito autem hic inquiritur, cur tot præcepta unico versu comprehendantur, cum contra præceptum primum & tertium multos versus contineat. Causa hujus suppeditatur ex eo, quia præceptum primum & tertium prolixiora erant, quam ut unico versu potuissent absolvi; Contra hæc præcepta propter paucitatem verborum & affinitatem materiæ haud admittunt, ut singulum ex iis unicum posset constituere versum. Ubi autem versus iste determinetur patet exinde, quia post שקר Sillukum purum adpositum videmus, ex quo sequitur ibi versus hujus finem esse. Præceptum absolutum indicat Sillukus præceptivus cum Soph Pasuk, qui cum quater appareat, etiam quatuor distincta præcepta ostendat necesse est. Accedit etiam huic, quod quatuor vicibus nota ista finalis alicujus Paraschæ adjecta fit, quæ semper finem & exordium præcepti alicujus designant. In præcepto octavo aspiciamus simplicem accentuationem, quod ideo obtingit, quia terminus præcepti & versiculi coincidunt. Insuper hic disquirendum, quid denoret virgula ista quæ literis ת in vocibus תרצח, תנאף, תגנב, super imposita est.

C

Dicitur

Dicitur virgula hæc raphe five raphatp ex sequenti ratione:
 Nam accentus Imperator Silluk vocis תרצו in ditione dua-
 rum vocum pro seruo assumit in voce לָ accentum alias sub-
 distinctivum Tiphcham, Tihcha autem in voce תרצו desiderat
 in לָ seruum suum ordinarium Mercam. Si igitur vox לָ
 consideratur ut habens accentum Tiphcham tunc imprimen-
 dum est in lit. ך dagesch lene ut saltem aliqualis notula naturæ
 ך Tiphchæ ostendatur. Si vero vox לָ accentu Merca infi-
 gnita attendatur, tunc haud commode ך verbi תרצו im-
 primitur dagesch lene, sed potius tanquam litera remissa consi-
 deratur, & ideo superimposita est huic voci virgula ista raphe
 remissionem indicans. Tali ratione etiam procedit in vocibus
 תננב תנאף. Ex istis duplicatis accentibus voci תרצו adposi-
 tis oritur etiam illa duplicatio vocalium ך & - Imperator enim
 Silluk maximam distinctionem faciens requirit sub litera ך vo-
 calem longam -, Tiphcha autem ut sub distinctivus non tanto-
 pere distinguens contentus est vocali brevi Patach: ut igitur
 utrique accentui suus maneat valor, tunc utrique accentus ad-
 jecti sunt, unus sub ך alter sub ך. Patet ex hoc haud recte dici
 ך sub ך patach furtivum, quasi in ך mutatum. Ostendant hu-
 jus sententiæ asseclæ, ubinam detur Kamez hoc furtivum, li-
 benter fateor, me nunquam hoc legisse, Patach furtivum esse
 in ך mutatum.

§. X.

De Nono & decimo præcepto.

Superfunt adhuc nonum & decimum præceptum, in quo-
 rum Dictamen Grammaticum & Logicum etiam inquiramus
 necesse est. Textus Exodi his concipitur verbis, quoad præce-
 ptum & versiculum simul:

לֹא תחזק

לאתחבר בית רעד || לא תחבר אשת רעד || ועבדו ואמהו

ושירו וחמו || רובל אשר לרעד ||

In Deuteronomii Textu nonnulla verba immutata & voces quaedam additæ sunt, quæ tamen parum difficultatis involvunt, ideoque non opus, ut iis immoremur. Placet autem veritatis gratia quæstiones nonnullas circa hæc præcepta movere. Quæritur itaque (1.) an nonum & decimum præceptum sint diversa præcepta. Resp. affirmando quam maximè, quod probatur exinde, quia firmis rationibus probavimus, à primo præcepto usque ad nonum octo esse præcepta. Patet igitur restare adhuc duo, cum decas præceptorum adesse debeat & negari nequeat. (2.) Probatur accentu vocis רעד athnacho, qui hic loci vicarius Silluki est, & officium ejusdem habet, ita ut IX. & X. diversa esse præcepta significet, sicuti in aliis Sacræ Scripturæ locis notante Masora adjecta notula Piska versum determinat. (3.) Distinguuntur hæc duo præcepta per characterem ם sive סתומה: licet verò character iste in quibusdam codicibus hoc Exodi loco non expressum sit, haud tamen sequitur, hæc duo præcepta, ut unum considerari. Cur non potuit negligentia describentium hoc signum omitti, cum in Deuteronomio constanter expressum inveniatur? Confirmat etiam hoc maxima codicum pars, quæ notulam hanc Samech semper in Exodo expressam habet. Accedit quoque quod Masora in fine Exodi annotarit tales Paraschas minores sive סתומות in Exodo ם שעים nonaginta quinque recenseri, qui tamen numerus, si hoc unum ם omittitur, haud perfectus est. (4.) Nostra sententia potest probari ex diverso concupiscendi genere, sive ex distinctione concupiscentiæ in actualem & originalem, qua-

quarum una prohibetur nono, altera decimo præcepto. De hac distinctione, de hoc probandi modo, qui ad Theologos magis pertinet vide plura in Waltheri officina Biblica P. II. p. 913. item Bohl. Diff. p. 43. seq. it. Varenium super Exod. C. XX. p. 216. (II.) *Queritur an IX & X præceptum constet unico an duobus versibus?* Resp. affirmando posterius. Notat enim (1.) Masora in Exodi libro 1209. numerari versus; Si itaque versus nonum & decimum præceptum constituentes pro uno habentur, numerus laudatus haud perfectionem suam consequi poterit. (2.) Sententiam hanc confirmat accentus „Silluki vicem gerens & unum ab altero versum distinguens. (III.) *Quæstio movetur, ubinam finis unius cujusque præcepti lateat.* Resp. voce רעך רעך determinatur IX; אשר רעך v. X. præceptum. Quod evincit (1.) accentus Athnach & Silluk, unus præceptum nonum, alter verò decimum absolvens (2.) corroborant etiam hoc adjecti characteres ם ן. סתומה & ן ן. פתורה, qui novum præceptum indicant, & unum ab alio distinguunt. (IV.) *Inquiritur, cur Athnach inveniatur in fine præcepti IX, cum alias Sillukus præceptum absolvat.* Resp. Id accidit, quoniam aliqualem convenientiam hæc duo præcepta inter se habeant, nam in utrisque de concupiscentia agitur, diversa tamen ratione. (2.) Notandum, quod id commune fit in locis piscatis, quorum unus hic est. (V.) *Cur in his duobus præceptis simplex inveniatur accentuatio.* Resp. Causa hujus suggeritur ea, quia plane iidem accentus in unaquoque voce fuissent duplicandi, si geminatio locum habuisset, quod verò in decalogo insolitum esse supra luculenter fuit demonstratum. Hæc itaque sunt, quæ pro temporis ratione & virium modulo notare potuimus, ex quibus certe causa vera duplicis accentuationis, itemque sincera decalogi divisio abunde satis constat. Nunc proximum est, ut ad alteram quoque nostræ dissertationis partem progrediamur.

Sectio

non sequit. ut
alig. versio. per
duobus versibus

non plura esse

Sectio secunda.

§. 1.

Postquam igitur nostram sententiam firmis rationibus stabilivimus, promissis stare æquum est, & præconceptas opiniones seponere, quæ studii hujus amicum impedire & turbare valent. Totum autem Decalogum breviter percurremus, ita tamen, ut quod circa unumquodque præceptum minus recte tradatur observaturi simus.

§. 2.

Non possumus non circa Decalogum in genere eos notare, qui singulis ejusdem tabulis quinque tribuunt præcepta, cui sententiæ favet Joseph. l. 3. Antiquit. Judaic. c. 4. & 6. scribens: in singulis paginis seu utriusque tabulæ faciebus extitisse *δύο ἕξ ἡμισυ*, duo integra præcepta cum dimidio. Josephum imitatur Philo lib. 3. de Decal. c. 4. dicens; duabus tabulis contineri decem præcepta, in singulis quina. Sic in Talmud. Hierosolymit. Tract. de Sicl. c. 6. hæc leguntur verba: כיצד היו לוחות כתובין חנניה בן אחי רבי יחושע אמר חמשה על לוח זה. וה' על לוח זה. h. e. Quomodo fuerunt tabulæ scriptæ? Chananjah filius fratris Rabbi Jehosua dicit: Quinque super tabula una præcepta & quinque super altera. His nominatis etiam assentitur Irenæus l. 2. c. 142. Sed hæc divisio, uti supra §. IV. ostendimus nullo nititur fundamento; quærimus enim ab hisce viris divisionis hujus causam, cum adhuc nullam sane perspexerimus. Nos vero nitimur auctoritate Christi, qui Matth. 22, 37. & 39. duas tabulas in duo generalia præcepta divisit, atque præceptum de dilectione proximi & consequenter præceptum de honorandis parentibus ad secundam tabulam retulit. Apostolus Paulus etiam hoc confirmat cum Eph. 6. 2. præceptum quartum primum in secunda tabula vocat, quod nempe

pe promissionem secum trahit. Illi itaque, qui primæ tabulæ plura quam tria præcepta tribuunt, confundunt non obscure duas istas tabulas. Inter illos, qui numerum præceptorum ternarium in prima tabula augent, etiam numerantur illi, qui quatuor primæ tabulæ, secundæ vero sex præcepta assignant. Horum vero error, oritur præcipue exinde, quoniam præceptum primum dividunt & IX. atque X. conjungunt, quod si corruat, ut pluribus postea probabimus, etiam tota ipsorum sententia destruitur. Sed Abarbanelis rationem, cur ad tabulam primam præceptum quartum referendum sit, hic etiam considerabimus, nempe quod sub istis verbis: honora Patrem, comprehendatur honor Dei, qui verus est Pater & primarius ex tribus sociis qui concurrunt in creatione hominis. Sed Resp. (1) his verbis minime præcipitur honor Dei Patris, utpote quem, DEUS jam præcepto primo & secundo satis præcepit; dum enim jubet, ut præter ipsum nullum alium sed illum solum pro Deo nostro habeamus, simul etiam jubet, ut debitum honorem, reverentiam & amorem ipsi exhibeamus. 2.) Patet, Deum de carnalibus loqui parentibus, quia hic non solum Patris, sed & matris mentio injicitur. Auctoritatibus, quas adversarii pro sua sententia afferunt, quidem non pugnamus, opponimus tamen ipsis aliam ipsius R. Mosis de præcepto quarto sic loquentis; quia Deus dixit, quemadmodum de honore meo tibi præcipio, ita & de honore ejus, qui mecum participat in creatione tui. Et mox: quemadmodum præceptum hoc quartum de inferioribus agit, sic dedit quoque Deus mercedem ejus in longitudine dierum in terra, quam dedit nobis. Vid. Buxtorff. dissertat. supra citat. Sed hæc omnia obiter tantum notavimus, quæ licet scopum nostrum haud directe tangant, tamen fuerunt adjicienda propter thesaurum quam in P. I. §. IV probavimus.

§. 3.

Vehementer autem miramur, acerrimum istum authenticæ

tiæ punctorum accentuumque propugnatorem Joh. Buxtorff. hanc fovisse sententiam, commentum posteriorum Judæorum esse accentus in Decalogo; uti testantur verba quæ in Thesau- ro suo grammat. p. 59. perspicuntur: An ab ipsomet Deo hoc profectum, an vero ex posteriorum Judæorum instituto? hoc postremum se mihi magis probat; hucusque Buxtorffii verba. Sed quænam quæso consequentia, in aliis Scripturæ S. locis, (quod ipse Buxtorffius P. in Tiberiad. imo etiam filius in Tr. suo de origine & antiquit. punctorum, ceterique firmiter defendunt) accentus originem suam à Deo s. à viris Θεοπνεύσις trahunt, decalogus vero excipiendus est ob specialem fortasse aliquam anomaliam. Nonne Decalogus pertinet ad totam Scripturam S., nonne hic æque, ac cætera Scripturæ loca, Dei verbum est? Cur itaque de accentuum antiquitate & divinitate in Decalogo dubitandum esset, quam in omnibus aliis locis concedimus, imo pro aris & focis propugnamus. Sed sine dubio Buxtorff. accentus in decalogo etiam pro divinis agnovisset, si tantum restitutæ hujus doctrinæ radios, quibus nos hodiernis temporibus collustramur, perspexisset.

S. 4.

Miras circa causam duplicis accentuationis deprehendimus sententias, quarum nonnullas B. Kromaier. in Polymath. p. 73. collegit. Judæi enim fingunt, Deum decem præcepta primitus elocutum esse בבת אחת una vice vel uno momento בברור אחד h. e. sermone uno באמירה אחת eloquio uno, oratione una, uno nempe Spiritu sine ulla interspiratione, ita ut omnia præcepta sicuti unum verbum fuerint. Hoc assertum quod in libro Mechilta apprehendimus, quodque Buxtorffius etiam in Thesauro Grammatico p. 59. notavit, hac ratione adstruere conantur, quia v. 1. legitur, Deum locutum esse omnia ista verba. Cum autem Judæi hoc non intelligerent,

rent, Deus denuo repetiit & distincto ordine Decalogum elocutus est. Propterea etiam adpositum fuisse arbitrantur verbum **לאמר** dicendo, ita tamen ut Deus tam in secunda quam tertia persona locutus sit. Sed minus probabilis videtur sententia hæc Judæorum, imprimis cum solis nitatur traditionibus, & nihil quam mysteria pro fundamento agnoscat. Imò si hoc verum esset, continuata elocutio extendenda fuisset per totum Decalogum, nec unquam de novo incipienda, quod verò non factum legitur, ut ii, qui primis accentuationis elementis instituti in decem præcepta inquisiverunt, affirmaturi sunt. Interrumpitur enim locutio in voce **מצותי** in voce **לשון** in voce **יקראו** & in **לך** aliisque, cujus interruptionis singularis tum investiganda esset ratio. Aliam hujus duplicationis causam nonnulli suppeditare, contendunt ex eo, quo ad diversam Decalogi diversis temporibus & festis decantationem & recitationem Judaicam, sicut expressè scribitur in Commentario isto Biblico Chaskuni vocato respicitur. Cui opinioni assentitur Buxtorff. in thes. p. 61. In solennitate enim festiva rationem haberi dicunt accentuum **שמלמעלה** h. e. superne appositorum, alias autem **שמלמטה** h. e. inferiorum, ibi decantari singulorum præceptum ea ratione qua alias versus prolixiores, hic verò more usitato. Exinde etiam nonnemo concludere conatur, accentus præceptivos superiori apparere loco, versiculares autem inferiori; ut propter hanc causam accentus præceptivos **גבורים** sublimes, accentus versus vero **שפלים** humiles. Sed quam quæso assertionis hujus probationem adduxit Autor iste, certè si liberè fatendum est, nullam vidimus. Producimus itaque contra ipsum ocularem demonstrationem, an non tam in versiculari quam præceptiva accentuatione iidem planè accentus prosaici maneant, eandemq; stationem retineant, quam habent in aliis libris Prosais? Ipsa inspectio docebit, versiculares accentus tam superiori

riori apparere loco, quam præceptivos, quod testantur Sa-
kephkaton, Pasta, Kadma aliique qui ratione versus appositi
sunt. Mirum quod hoc perspicere non potuerit tantus in hoc
studio Doctor, cum illud omnes ii facillimè apprehensuri sint,
qui vel prima saltem accentuationis rudimenta hauserunt. Et
miramur certe eo minus, virum hunc suam in hoc literarum
genere ignorantiam prodidisse, cum in vocum ternario diti-
onis Silluki Tipcham ab eo proximum afficere vocem divellen-
dam, præcedentem verò Mercam conjungendam nesciverit.
Sed hæc *ως ἐν παρῶδα*. Nunc itaque redeundum ad usum ac-
centuum Musicum, & considerandum, qua ratione ille admit-
ti possit. Tantum verò abest, ut primariò usui Musico accen-
tus inservire asseramus, ut potius secundarium in Musica usum
illos obtinere concedamus. Primarium enim accentuum of-
ficiùm est distinguendi sensum; si autem aliquis cantandi arti
accentus fuisse accommodatos affirmaret, cum minus princi-
paliter intelligitur, admittere sanè possumus & volumus. Licet
itaque usum accentuum Musicum ut secundarium libenter
concedamus (quem tamen adhuc multi in dubium vocant,) hic
tamen in præsentia materia causam duplicationis accen-
tuum vix præbere poterit. Nam si hoc procederet, necessè
esset, ut omnes Psalms & libri Metrici, quos diversis temporibus
diversimode Judæi decantare solent geminatis gauderent
accentibus, quod tamen haud fieri experientia satis testatur.
O invidos Cantores! quod in hac scala musicali neminem eru-
dire velitis. Quam quæso dabitis rationem ex arte musica,
cur non totus decalogus geminatis accentibus insignitus inve-
niatur? Manet igitur verissimum accentus imprimis sensui in-
servire, & adhuc nostra sententia circa causam duplicis accen-
tuationis firmo stat talo quam supra §. II. communicavimus.
Vid. Bohl. Dissertat. de Decal. P. II. Cap. V. p. 57.

D § 5. Cir-

48
S. 5.
Circa divisionem præceptorum præsertim ii quoque notandi, qui ex proœmio seu præfatione (ego sum Dominus Deus tuus &c.) singulare & quidem primum præceptum faciunt. Hæc sententia est recentiorum Hebræorum testante Burgenf. in addit. 1. in C. XX. Exod. Hanc opinionem etiam fovisse Hefychium ad c. 26. Levit. confirmat Thomas I. qv. 100. art. 4. add. & Athanas. in synops. Petr. Martyr. in Epistol. Rom. c. 7. v. 7. sed plane contraria est hæc divisio divinis interpunctionibus. Si enim finis præcepti primi adesset post vocem עברים, requireretur Silluk præceptivus, & supervacanea esset integra consecutio רב רביא. Deinde etiam apponi debuisset character iste □ finem alicujus præcepti certè denotans. (3.) Minus probabilis hæc divisio ex ea ratione videtur, quia omne præceptum continet Orationem Imperativam, contra proœmium hoc comprehenditorationem denunciativam seu indicativam. Ergo haud rectè habetur pro præcepto. Quæ omnia cum simul concurrant, laudata divisio nullo modo locum invenire potest. Sed adhuc videtur favere Codex laudatissimus MSC. Erfurtensis sententiæ Judæorum, qui nempe voces sex posterioris hujus versus hemistichii simplici accentuatione insignivit. Si enim Silluk עברים præceptivus simul & versicularis, vel præceptum & versum dicto modo claudit, tunc accentuum identitas adesse debet. Resp. autem (1.) quis hanc simplicem accentuum consecutionem ut veram probare potest? nam minime hac in re fides habenda est Codici isti Erfurtensi. Cur non æque, ac alii Codices, hic errare potuit, imprimis cum constanter alii laudatissimi Codices duplicem retinuerint accentuationem? (2.) Si hoc etiam verum est, ut Silluk nempe præceptum simul & versiculum claudat, simplex accentuatio per totum versum non solum per hemistichium appareret ut patet ex Exod. v. 7. & 12. Licet Nonnemo, quem hic nominare super sedemus hanc ultimam responsionem haud admittere

mittere velit, ex earatione, quia præcepti dimidio in voce אֲתָנַח deberi Athnachum non item medio versus putat. Nam leges accentuationis hætenus traditas nihil prohibere, quo minus ab hoc versu, unius tantum propositionis absit Athnach, vicem ejus gerente Sakephkatono. Sed hoc ipso Autor ille vehementer errat, cum leges accentuationis ab aliis imprimis à Præceptore olim meo dilectissimo B. Weimaro tradita omnino prohibeant, quo minus Athnachus hoc loco absit ut patet ex Reg. IV. sect. I. M. I. n. 2. p. m. 49. Doctrin. Accent. Fundamentum rationis nostræ hoc est, quia vicariatus ille Sakephkatoni pro Athnacho ultra quintam vocem à Silluko nunquam se extendat; ast juxta hunc positum MSC. caderet in vocem septimam à Silluko, quod ipsum in æternum nullo modo fieri potest. Adjicit quidem Vir hicce pro stabiliendo errore suo Ps. 105. v. 6. in quo adest, & eundem versum profaicum 1. Paral. 26. 13. in quo abest, vicem ejus gerente Sakephkatono, atque hinc putat confirmari posse, vicariatum in codice MSCt. Sed admittit hoc ipso μεταβασις εἰς ἀλλογένοσ. Longam enim diversitatem consecutionis Metricæ à profaica scire debuisset. Aliam potestatem Athnach in profis habet, aliam in Metricis. In illis vindicat sibi maximam post Sillukum distinctionem, quam in his cedit Mercæ Mappachato. Hinc regulariter Athnach in Metricis ea tantum gaudet potestate, quam Sakephkaton obtinet in Profis. Manet ergo insulsa argumentatio Autoris ab Athnacho metrico ad Profaicum.

§. 6.
Penitemus etiam necesse est Reformatorem sententiam, qui præceptum de sculptilibus sejungunt à præcepto de non habendis diis alienis. Adducant hi pro sua opinione stabilienda multas autoritates imo etiam rationes quasdam, quæ tamen minus valide assertum hoc adstruunt. Buxtorffii rationes quas in Dissert. de Decalogo affert hic considerabimus, atque

ad illas quantum possumus respondebimus. I.) Itaque dicit ex ea ratione hæc præcepta esse disjungenda, quia cum absque insufficienti ratione nonum & decimum præceptum divellatur, denarius numerus haud compleri queat. Sed Resp. Buxtorffius hic ex falso aliquo præsupposito concludit, & sententiam suam stabilire conatur. Quis enim ipsi concessit, quis hoc verum esse duxit, nonum & decimum præceptum esse conjungenda? Supra satis probavimus hoc non procedere, imo etiam infra §. seqv. objectiones, quæ contra hoc assertum adducuntur, diluimus. Si igitur hoc corrui, Buxtorffii obiectio insulsa manet, & facile destrui potest. II.) Buxtorffius argumentatur ex eo quia distincta esse præcepta dicit, quæ sententiis distinguuntur. In primo enim præcepto contineri obiectum cultus divini, nempe quisnam pro vero Deo sit habendus, & colendus; secundum autem denotare modum cultus divini, quomodo scilicet verus Deus sit colendus. Sed Resp. 1.) negando primum & secundum præceptum differre, sententiis. Distingvo enim inter sententias subordinatas & disparatas, concedens equidem subordinatis non vero disparatis differre. Nam deorum alienorum species sunt idola ad colendum proposita; imo ex primo præcepto negativo necessario fluit affirmativum istum Deum esse super omnia colendum, Vid. Danhaw. Colleg. Decal. p. 18. 2.) Quæro à Domino Buxtorffio, an non Objectum cultus Divini cum modo simul locum habere possit? Quid enim prohibet, quo minus hoc fieret, cum ille, qui Objectum nempe verum Deum ignorat etiam legitimum modum haud agnoscere queat. Arbitramur autem Virum hunc Sapientissimum libenter opinionem nostram approbasse, si in arcanum hoc accentuum tunc temporis inquisivisset. Hoc enim satis indicat, præceptum primum non prius determinandum esse, quam absoluto Silluko præceptivo,

§. 7. Ad-

Adhuc superest, ut etiam, quantum tempus permittit, rationes pro conjunctione IX. & X. præcepti dispiciamus, quarum nonnullas urget Buxtorffius in dissert. cit. Alii autem ad defendendam præceptorum identitatem sequentem in modum argumentantur. Ubiunque (1.) Sillukus præceptivus (2.) adjectus character minusculus D locum habent, ibi est finis præcepti. Atqui inter nonum & decimum præceptum non datur (1.) Sillukus præceptivus, (2.) nec character D . E. ibi non est finis præcepti. Resp. ad minorem, licet concedamus, Sillukum præceptivum determinare præceptum tamen supra ostensum satis fuit, athnachum hoc loco vicem Silluki gerere, unumque ab alio præceptum distingvere. (2.) Simpliciter negamus, quod notula ista finalis alicujus Paraschæ D hic non adfit, nam apertum vitium est in Exodo quod constat ex P. I. §. X. Buxtorffius Fil. cit. loc. conjunctionis veritatem ex eo deducere conatur, quia Deus hoc Exodi loco uno tantum verbo חָמַר utitur, si verò diversa præcepta essent tunc in decimo præcepto aliud verbum substitui debuisset. Sed Resp. hoc ipsum confirmare nostram sententiam, quod Deus duabus vicibus emphatice verbum חָמַר repetat; Unum enim denotat nonum alterum decimum præceptum. (2.) Vocem hanc altera vice repetitam plus inferre ex eo possumus perspicere, quia in Deuteronom. hujus loco positum videmus תַּתְּאוּרִי , quod seipsum ad concupiscendum irritare originaliter denotat. Sed objicit Buxtorffius Paulum Rom. 7. v. 7. & 8. unum tantum præceptum de non concupiscendo agnoscere. Resp. Paulus ibi loquitur de primo concupiscentiæ actu originali, quem ex lumine naturæ cognoscere non potuisse dicit. Quænam igitur quæso consequentia, Paulus loquitur de concupiscentia originali, E. rejicit illam quæ actualis vocatur. Deinde unde hoc vis probare, Paulum in cit. loc. versari circa numerationem præceptorum, ego certe ullam hujus mentionem fieri haud perspicio. Ad Autoritates à Buxtorffio allegatas respondeant alii, nam nobis non sufficiunt, cum rationes potius desideremus. Interim ut eo magis veritatem nostræ sententiæ indicemus, placet hic auctoritati auctoritatem opponere & notare verba Aben Esra quæ in Cap. V. Deut. leguntur. $\text{מִלֵּת חָמַר בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מִתְּפַרְשֵׁת לְשׁוֹנֵי הַסְּעֻמִּים הַאֲחֵר גַּזְרֵי וְעוֹשֵׂק וְקַחְתָּ שֶׁל אַחֲרָיו בַּחֻקָּה וּבֵאוּנֶס וְכִּי לֹא יִחְמַר אִישׁ אֶת אֲרֻצְךָ כִּי־אִם אֵין פִּירְשׁוֹ כֵּן הֵנָּה תִּתֶּנָּה$

תחת הארץ רעך ולא בא חסרם אלא לשבח וזשעם השני
לשון תאוה בלב ולא תנא לשועל והנה לא תחמר בית רעך
הרבור התשיע ולא תחמר אשת רעך רבור העשירי ויורה בית
רעך ואשת רעך נרכים זה אם תא לא בית רעך כלל וזער שאמך
משה בספר הזה שבאר את התורה תחת לא תחמר אמר לא

תתאור: hoc est: Vox חמר in lingua sancta duas obtinet significa-
tiones: una denotat rapinam & oppressionem vel ereptionem ejus, quod
aliorum est, cum vi & violentia. Sic occurrit Exod. 34. v. 24. (non con-
cupiscat aliquis terram tuam) ejus expositio vero talis non est; (ecce ter-
ra erit mala) scriptura non enim loquitur nisi in laudem. Alia significa-
tio exprimit concupiscentiam originalem quæ non erumpit in actum.
Constituunt itaque verba רעך בית לא תחמר בית רעך nonum præceptum,
sed verba seqv. רעך בית לא תחמר אשת רעך & כירת רעך
conjuncta invicem, ita tamen ut verba
רעך בית generaliter exponenda sint, quod testatur Moses in libro hoc,
quo explicat legem, dum loco תחמר posuit תאוה.

§. 8.

Nunc quoque spurii accentus indicandi & corrigendi, falsaque ac-
centuum sequela refutanda esset. Quoniam vero tempus hoc non per-
mittit, insuper etiam isti accentus à Bohlf. Dissert. cit. it. à Varenio Comm.
in Exod. c. XX. maximam partem notati sunt hoc labore impræsenti-
arum super se debimus. Interim pedem hic figimus atque Dissertationis
nostræ filum abruptimus, Deo T. O. M. Pro concessis viribus
humillimas persolventes gratias.

FINIS.

AB 153747

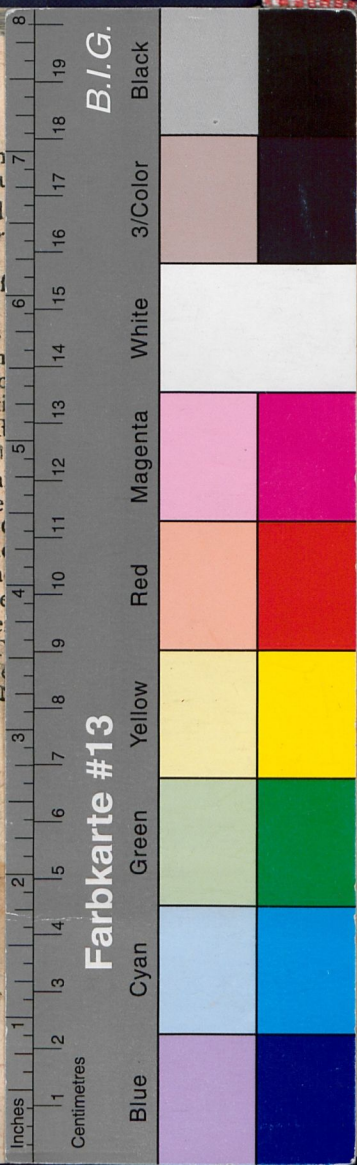
X 2286278

R

Hay 92/60m

2. D. B. V.
DECALOGUS

ex
Fundamento Accentuum
rite examinatus,

Quem
Assistente Divina gratia
&
Inclyta Facultate Philosophica

concedente
Die 19. Octobr. M. D. CCI.
Eruditæ Φιλολογοῦντων disquisitioni
subjicient

M. FRIDERICUS DAsDORFF,
Reichenb. Varisc.

&
GEORGIUS CHRISTIANUS BUSCH,
Lüneburgensis.

LIPSIÆ,
Literis GÖZIANIS.

3

